

# EDINOST

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

Oglasi se računajo po tarifu v petiti; za naslove z dohodnimi črkami se plačuje prostor, kolikor obsega navadnih vrstic. Poslana osmetrjena in javnozhalna, domači oglasi itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uroditelstvu: ulica Caserma št. 13. Vsako pismo mora biti frankovano, ker nefrankovana se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase sprejema upravitelstvo ulica Molino picolo št. 3, II. nadst. Odprte reklamacije so prosto poštnine.

„V edinosti je moč“.

„EDINOST“

izhaja po trikrat na teden v šestih izdanih ob torkih, četrkih in sobotah. Zjutranje izdanje izhaja ob 6. uri zjutraj, večerno pa ob 7. uri večer. — Obojno izdanje stane: za jeden mesec . . . 2.00, izven Avstrije f. 1.40 za tri mesece . . . 5.00, za pol leta . . . 10.00, za vsa leta . . . 18.00. Na naročbe brez priložene naročnine se ne jemlje ozir.

Posamične številke se dobivajo v prodajalnicah tobaka v Trstu po 20 vč., izven Trsta po 25 vč. Sobotno večerno izdanje v Trstu 4 vč., izven Trsta 5 vč.

## Poročilo

odborna pol. društva „Edinost“ o dogodkih v minoletem društvem letu (Konice).

Razpisale so se nove volitve in z razpisom je zopet prišlo ogromnega dela za naše predsedništvo. To vam je bilo skrbi, truda in pisarij. Shod se je vršil za shodom skoro vsako nedeljo širom po vsej Istri, in voditi je bilo volilno agitacijo.

Takoj po razpisu volitve uložili smo prošnjo na namestništvo in ministertvo, da bi se prvotne volitve za kmečke občine ne vršile po mestih, ampak po posamičnih selih. Tema prošnje je bil povod ta, da vemo iz mnogoletnihkušenj, kakim napadom in nevarnostim so izpostavljeni naši volilci po laških mestih in da smo vedeli, da ob takih nasilstvih mora trpeti v zakonih zajamčena svoboda volitve. Rešitev tema prošnja sicer ni odgovarjala našemu namenu, vendar pa se nam je zagotovilo, da se bode skrbelo za svobodno volitev tudi za slovanske volilce.

Kmalu zatem je bil v Pulji sestanek istrskih prvakov, pri katerem je bil izvoljen osrednji volilni odbor se sedežem v Trstu. V ta odbor je imenovalo tudi naše društvo svoje zastopnike.

Postavili smo svoje kandidate za kmečke občine 4 političnih okrajev. Gledé na osebe kandidatov izvršile so se letos nekatere premebe, potrebne z ozirom na obstoječe odnose. Ali to rečemo, da je slovanska večina dežele istrske vsaj kvalitativno izborna zastopana v deželnem zboru. Z vsemi svojimi osmimi kandidati zmagali smo sijajno: sedmorica je bila izvoljena jednoglasno, osmi pa z ogromno večino. Izid v teh 4 okrajih je nadobudilen za bodočnost in je dokaz, da nasprotnikom je definitivno odvzeta nada, da bi kdaj mogli še vstopi v teh okrajih; posebno pa smemo biti ponosni, da smo tako junaško odbili v političnem okraju Voloskem kombinovani napad nasprotnikov in domačih zasleplencev.

V dveh političnih okrajih — Puljskem in Poreškem — smo propali, ali zmagali bi bili tudi tu, da niso nasprotniki ravno v teh dveh okrajih osredotočili vseh sredstev nasilja in prevare. Zlasti v okraju poreškem je narodna zavest napredovala orjaški in je ljudstvo samo najkrepkejše reagovalo proti nezakonitostim, kojih se je posluževala nasprotna stranka po svojih volilnih komisijah.

Postavili smo svojega kandidata tudi za mestno skupino Volosko-Kastav-Moščenice-Lovran in zmagali smo veliko večino nego pri prejšnjih volitvah. Za mestno skupino Pazin-Labinj-Plomin sicer nismo postavili oficijelno svojega kandidata pač pa je nastopil kot tak dični rodoljub g. Fran Flego. Padel je sicer, a pačel je častno. V glavnem mestu Pazinu je dobil skoro polovico več glasov, nego italijanski kandidat — znan kot naj-

hušji radikalec — dasi je za tega poslednjega glasovalo 26 c. k. uradnikov, česar ne bi bili pričakovali; v Plominu in Labinju smo pa propadli. V Plominu pa bi se bila volitev vršila drugače, da ni bila volilna komisija v italijanskih rokah. Sploh pa stojé stvari tako v tej mestni skupini, da smemo z gotovostjo računati na zmago pri prihodnjih volitvah.

Z ukupnim izidom smemo biti torej zadovoljni, negledé na dejstvo, da je ostalo številno razmerje v zbornici pri starem. A skupni izid bil bi izvestno drugačen, da je bilo dobre volje tudi na drugih straneh, kakoršne dobre volje smo tudi smeli pričakovati po vsem, kar se je bilo dogodilo. Krivda torej ni na naši strani, niti smemo česa očitati našemu ljudstvu na tem, da se stvari niso premenile tako temeljito, kakor se je bilo nadejati; marveč so krive stare tradicije, katerih se ne more iznebiti vladajoči zistem.

No, mi smemo veselimi nadami zreti v bodočnost, kajti naša popolna zmaga v Istri je le vprašanje časa.

V minoletem letu smo imeli tudi tri izredne občne zборе: prvega dne 3. julija 1894, drugega dne 18. septembra in tretjega dne 23. oktobra. Sklepati je bilo o resolucijah, o katerih nismo mogli razpravljati na rednem občnem zboru radi nedostatka časa. Prvi izredni občni zbor je bil brezvzpešen, ker se je predsednik Mandić na obžalovanje nas vseh odpoval na svoji časti. Pozneje so se pa poravnala nesporazumljenja in se je shod nadaljeval dne 18. septembra. Na tem shodu je poročal g. posl. Ivan vitez Nabergoj o svojem delovanju in o političnem položaju sploh. Po daljši in jako živahni razdravi je zbor izrekel zaupanje vsem slovanskim poslancem, izvzemši Hohenwartovce. Na tretjem izrednem občnem zboru so se razpravljale resolucije gospodarskega značaja — zadevajoče strogost pri iztirjevanju davkov, prodaje soli za živino, nadlegovanje gostilničarjev po mestni oblasti radi cimentiranja mer — in je dotične sklepe predsedništvo prijavilo našim poslancem.

Dne 7. oktobra je sklical posl. Ivan vitez Nabergoj volilski shod v Šklednju. Shod je bil obiskan izredno mnogoštevilno, predsedoval pa mu je predsednik našega društva g. Matko Mandić. Najprvo je poročal g. posl. Nabergoj o političnem položaju in je zbor nprav viharno odobral njegova izvanja. Znamenita je resolucija, ki se je vsprejela nato na predlog g. Sancina-Drejača in ki se je glasila: „Na današnjem shodu zbrani volilci izrekajo g. poslancu Ivanu Nabergoju zahvalo in neomejeno zaupanje, naglašujé še posebno svojo zadovoljnost, da je izstopil iz Hohenwartovega kluba in se tako približal hrvatskim poslancem“. S to resolucijo so vrli škledenjski volilci kaj lepo preludirali postopanju naših zastopnikov na shodu zaupnih mož v Ljubljani.

ja! Nočemo tako. Znamo, kaj se vali izza hriba!“ In bilo je zborov po dvorih, in dasi je bil sneg visok in pota slaba, vozarila se je gospóda jeden do drugega, gotovila se in zagotavljala, snubila in zaklinjala, da je hoditi po starem pravu.

Gašpera Alapiča našel je glas o Draškovičej ostavki v Vukovini, po obedu. „Ha ha! ali tako, domine collega?“ nasmehnil se je grbež, obrisavši si prtičem mastne brke; „bene“. To bi pomenjalo, pojdi i ti z milim Bogom, kume Gašpar! odstopi od svoje polubanje, da ne bodeš prejasnemu nadvojvodi Karlu napoti. Pojlem, pojdem! Ali prej, da nekoliko pobanujem. Da, pokažem tej gospódi, da sem še hrvatski ban, pri moji sablji, pokažem. Pa da vidimo!“

In napisal je Gašo (Gašper) pismo Ivanu Petričeviću, prabeležniku krajevine, naj se skličejo gospóda stanovi in redovi kraljevine

Na to je razpravljaj g. posl. Nabergoj o mestnem gospodarstvu sploh in o davku na užitnine še posebe. Dohodki občine so toliki, da bi prav lahko izhajala brez toli gorostasnega davka pri — racionalnem gospodarstvu. Vsprejela se je v zmyslu teh izvanj nastopna resolucija: „Naj se predloži skupna prošnja v tem zmyslu, da vlada ne dovoli občini tržaški pobirati še nadaljnja tri leta sedanji davek na užitnine“.

To prošnjo je pozneje sestavil tajnik našemu društvu, g. Maks Cotič — pri čemer mu je šel na roko g. Ivan vitez Nabergoj in bodi temu gospódu izrečena iskrena zahvala na tem mestu! — Prošnja se je prečitala in odobrila v odborovi seji dne 11. novembra 1894. Nabirali so se podpisi po vsej okolici in odposlala se je slednjič visokemu c. k. finančnemu ministerstvu.

Ta visoka oblast sicer ni ugodila v polni meri tej prošnji, ali doseženo je bilo vendar toliko, da je dovolila pobiranje doseданje užitnine le še za jedno leto — upamo, da za dnje.

Poročujoč o gibanju društva ter o važnejih političnih dogodkih, ki so ali dali povod temu gibanju ali pa so vsaj v zvezi z onimi interesi, koje zastopati, gojiti in pospeševati je dolžnost pol. društva „Edinost“, ne smemo pozabiti svojega glasila, lista „Edinost“. Sleharji razumniki ve ceniti vrednost javnega glasila bodisi za pol. društvo, ali za stranko, ali pa za odlomek naroda, kojega interese je še posebe braniti pred javnostjo. Javno glasilo je žila dovodnica in odvodnica, posredujoča med možmi delujočimi v središču društva, ali stranke, ali naroda, ali odlomka naroda, in pa med javnostjo. Potom javnih glasil se odtekajo v javnost iz središča želje, nameni in migljaji zaupnih mož, a po istej poti prihajajo želje in zahteve javnosti v središče, na uvažanje mož, kojim je poprijeti inicijativo za izpolnjenje teh želja in dosego teh zahtev. Tako je tudi v našem slučaju list „Edinost“ neizogibno potreben posredovalec med ljudstvom in društvom. Brez posebnega glasila bil bi nemogoč potreben kontakt med javnostjo in društvom. In uprav uverjenje o tej veliki važnosti lastnega glasila napotila je takratni odbor, da se je pred koncem leta 1893 bil odločil za popolnjenje lista „Edinost“, odnosno za šestkratno izdanje istega na teden. Mnogokateri so dvomljivo zmagavali z glavami, videči pred seboj že v bližnji bodočnosti kolosalen fiasco. Mi se nismo plašili, in hoteli smo poskusiti, dasi smo vedeli, da bode ta poskus v zvezi z ogromnimi stroški, ki niso v nikaki razmeri z dohodki. Poskus se je posrečil vsaj v toliko, da imamo sedaj jasen dokaz, da tržaški Slovenci lahko vzdržujemo svoj dnevnik, ako zaresno hočemo. Kajti zadovoljstvom dajemo slavnemu zboru na znanje, da se polagoma množi šte-

v Zagreb v državni zbor na nedeljo Cantate leta 1877., da se posvetujejo o prevažnih poslih domovine.

Bila je nedelja Cantate, bilo pred poludne po peti maši. V dvorani biskupskega grada zagrebskega šetal je človek majhne postave, črne brade, v sviljeni biskupski halji in pod rdečo čepico — Juraj Draškovič. Roke je držal v žepih in nemirno se je zibal. Na čelu bila mu je brati nevolja. Pri oknu stal je starikav, okrupen človek v višnjem dolmanu z velikimi srebrnimi gumbi — podban Bukovački.

„No, a kako stoji stvari, spectabilis?“ vprašal je nadbiskup. Jaz ne vem ničesar. Ze dva dni sedim v Zagrebu, a nobeđen ne pride k meni. Hrvatska gospóda je menda pozabila, kaj je knez Juraj Draškovič. No, gospod podban, je-li ste bili dober apostelj, je-li ste nalovili rib?“

vilo naročnikov našemu listu in se tudi lepo množi vsakdanja razprodaja po mestu — stanje se torej vidno boljša. Na boljše gremo, ne na slabše. To je dobro znamenje. Seveda še nismo dosegli ravnovesja med dohodki in stroški in še vedno presegajo stroški dohodke, ali sodeči po doseđanjem razvoju, smemo pričakovati za trdno, da dosežemo tako ravnotežje v nedaljni bodočnosti, ako se še nekoliko povzdigne zanimanje rojakov naših za list. Požrtvovalnost posamičnih blagih rodoljubov je zasnovala sedanjo obliko listu, a splošna požrtvovalnost naj mu še bolj utrdi že ustvarjeno podlago! Seveda pravijo mnogi: saj bi podpiral list, ako bi bil tak in tak — pri tem pa je čuti toliko in tako mnogovrstnih želja, da jih človek komaj beležiti more. Ali oni, ki tako pravijo, stojé na povsem krivem stališču, ker le po izdatni podpori se more list boljšati in pri zadostni podpori bode gotovo možno ustreči marsikoji doseđaj neizpolnjeni želji — list bode boljši. Zato pa nikar ne rekajte: „Ko bode list tak in tak, ga bodem podpiral!“ — ampak: „Podpirati hočem list, da bode mogel postati tak in tak, da postane boljši!“ In tako bódi priporočena naša „Edinost“ povečanemu zanimanju in posebni skrbi slovenskih rojakov!

Sedaj pa nam je izvršiti žalostno dolžnost. Dne 5. aprila t. l. so nesli v Barkovljah v dolgem in nepreglednem sprevodu k večnemu počitku moža, mladega po letih a dozorelega po svoji delavnosti in po svoji veliki, neizmerni ljubezni do svojega rodu. Kdo ga ni poznal tega moža, kojega je bilo videti povsodi, kjer je bilo kaj narodnega dela — kdo ni poznal pokojnega Dragotina Martelanca?! Vse ga je poznalo — in spoštovalo in ljubilo. Saj ga imamo vedno živo pred očmi, kako je ta najprijednejši odbornik našega društva živo besedo in rodoljubnim ognjem sodeloval pri odborovih sejah. Kakih pet let je nosil pokojnik kal smrti v svojem telesu, ali duša mu je bila zdrava in sveža do zadnjega in v tem srcu je kipela do zadnjega diha ljubezen do svojega rodu. V pokojnem Dragotinu je bilo posebljeno narodno poštenje, tista idejalna nesebičnost, ki pozablja sebe in misli na ukupnost. Uverjeni smo, da govorimo vsem vam iz duše, ako vskliknemo na tem mestu: Časten in hvaležen spomin bodi pokojnemu našemu sobojevniku in sodelalcu na narodnem polju — Dragotinu Martelancu! (Pri teh besedah dvignil se je ves zbor raz sedeže v znak žalosti. Op. ur.)

V minoletem društvem letu je zadela huda katastrofa naše duševno središče, našo Ljubljano. Velikonočni potres smo občutili vsi kot vseobčo narodno nesrečo. Tudi tržaški Slovenci so pripomgli po svoji moči, da se ublaži nastavašna beda. V dušno tolažbo pa bodi našim rojakom iskreno sočutje po-

„Vaša presvetlost!“ odvrnil je kislim obrazom podban, „jaz od svoje strani delal sem dan in noč, dá, vporabil sem celo svojo podbansko čast, da pridobim naši stvari kolikor več glasov med plemstvom, toda zastonj!“

„Torej zlo, pa kako to?“  
„Ne vem, a vse to vam je kakor kamen, in kadar jih je človek samo nekoliko otipljal, takoj kričijo: „Ahá, i ta hoče postati Neme!“

„Norijo. Ne znajo, kaj je potrebno državi, da bode močna. Mar ni bilo zadosti krvavih glav? Norci!“

„Argumenti slabo tu pomagajo, presvetlost vaša,“ odvrnil je podban. „Nekaj jim je šinilo v glavo od onega dne, ko je vaša presvetlost položila bansko čast. Sabor naj govori, kričijo, sabor.“

(Dalje prih.)

## PODLISTEK.

### Zlatarjevo zlato.

Zgodovinska pripoved XVI. veka.

Spisal A. Šenoa.

(Dalje.)

Uprla se je zemlja. I tega še bilo je treba! Kraj tolike nevolje še metež v hiši, a čreda brez glave. Tega ne more, ne sme biti! Bilo je dovolj ustrežljivih in Draškovičevih ljudij, kateri so pred narodom povsodi izražali vse na lepo in dobro, ki so belili gladkim jezikom, kar je bilo črno. Toda zastonj je, hoteti rešiti to premetenostjo, ko gre do duše. Dobro se je znao, kaj je. Hrvati, ako i niso bili „študirane glave“, bili so ljudje zdrave pameti, in makar jim i podban gospod Lacko Bukovački okrasil vse, kakor je najbolje znal, odgovorili bi mu oni: „A



krajskih Slovencev, želečih iskreno, da se ljubljana skoro zopet dvigne iz podrtin ponovljena in krasnejša — središče in ponos vsega naroda.

Glede našega šolskega vprašanja nam je, žal, zaželežiti, da se nismo pršli do toli zaželjene rešitve. Utok naših starišev leži še vedno pri naučnem ministerstvu. Ali po dogodkih iz zadnjih dni, po odstopu ministerstva Windischgraetzovega, se ne čudimo več, da ni rešilo tega vprašanja: bilo je tako oslabiljeno in obnemoglo, da se je plašno izogibalo tudi koščičevemu šolskemu vprašanju tržaškemu. No, nadajamo se, da se po inicijativi odbora našega društva te dni store potrebni koraki na najkompetentnejšem mestu za končno rešitev tega vprašanja.

Završiti nam je! Ob koncu — slovo. V minulemu letu nas je ostavil bivši zastopnik I. okraja tržaške okolice, g. dr. Andrej Sancin! Bil je to zastopnik kakoršnih Bog nakloni vsej okolici! Dolžnost nas veže, da se na tem mestu še enkrat spomnimo neumorne delavnosti Sancinove za blagor okoličanov ter posloviti se od njega z iskreno željo, da mu bodi sreča vsikdar mila na njega sedanjem mestu!

Završili smo.

## Politiške vesti.

V Trstu, dne 25. junija 1895.

**Njeg. Veličanstvo o položaju.** Včeraj bil zopet obed pri cesarju članom delegacije. Kakor pri prvem obedu je cesar tudi tem povodom obgovoril razne delegate. Kolikor toliko simptomatične so besede cesarjeve mladostnemu poslancu dr. Heroldu. Cesar: Jako me veseli, da ste govorili tako zmerno v delegaciji. Herold: Veličanstvo, meni je vsikdar do tega, da izrazim svoje prepričanje. Cesar: Tudi o bosenskem vprašanju postavili ste se na objektivno stališče. Herold: Tako smo smatrali vedno svojo nalogo. — Stalitzu je rekel cesar: Prepričali ste se menda, da boste morali ostati na Dunaju dlje časa, nego ste mislili. Sedaj bode v Trstu velikih slavnosti (ko namreč spuste v morje parnik „Wien“ O. uredn.) in razveseljivo je, da so se tako ladija kolikor stroji zgradili tu doma.

Delegatu Lupulu, členu konservativnega kluba, je rekel cesar na zatrdilo, da hoče omenjeni klub podpirati vlado: Nadejati se je torej, da se res skoro reši proračun — Z delegatom dr. Klaičem je govoril cesar o deželnem zboru dalmatinskem izreki svoje priznanje na delovanju tega zbora. Tudi do delegata Pininskega je vladar izrekel željo, da se skoro dožene razprava o proračunu in pa o preosnovi civilnega pravilnega reda. Vse te izjave kažejo, kako živo in nesprestan se zanima naš cesar za javne odnose, ter da je dobro obveščen o vseh vprašanjih, ki so na dnevnem redu. Ali usodnega pomena so besede, ki jih je izrekel cesar o postopanju nemške levice. V pogovoru z levicarskim delegatom Promberjem je namreč cesar najodločneje obsodil vedenje nemške levice ob zadnji krizi. Doslovno besedilo cesarjeve izjave sicer ni prišlo v javnost, ali dognano je, da je isti govoril jako rezko in da je najjasen način izjavil svojo nezadovoljnost. Vest o tej izjavi cesarjevi provzročila je ne navadno gibanje med parlamentarci in sodijo v obče, da ta obsodba z Najvišje in najobjektivnejše strani znači surten vdarec itak že obnemogli stranki nemških liberalcev. A mi se moramo le veseliti na tem, da se bliža enkrat konec vsemožnosti skozi in skozi popačene in do skrajnosti perfidne stranke: perfidne zato, ker je v jedri sapi sleparila navzgoraj se svojo hlinjeno lojalnostjo in zmernostjo, na vzdolaj pa je spletkarila v jednomer, vnemala strasti, hujskala narode med seboj, ki je postopala tako kakor ne sme postopati stranka, ki hoče veljati kot lojalna.

**Državni zbor.** Poslanska zbornica je vsprejela začasno trgovinsko pogodbo se Španjsko in pa vladno predlogo za pomoč ponesrečencem na Kranjskem in Štajerskem. Pri razpravi o tej poslednji predlogi je izjavil grof Kiehlmausegg, da je katastrofa v Ljubljani pokazala, kako zvesto

drže skupaj dežele in narodi, ko treba odvrniti nevarnosti.

**Avstrijska delegacija** je vsprejela včeraj proračun vojne mornarice po vladni predlogi. V razpravi se je poveljnik vojne mornarice baron Sternbeck jako laskavo izrazil o naših inženjerih, o katerih poslednjih govore laskavo vsi inozemski strokovnjaki. Na velikih potovanjih vrše častniki povsem zadovoljivo svojo nalogo glede na povspesevanje naše mednarodne trgovine. Delegat Biankini pa sodi povsem drugače o odnošajih v naši vojni mornarici. Trdi namreč, da vlada v istej protekcijonizem in da imajo povsodi prednost aristokratije. Za to svojo trditev je navel raznih vzgledov. Posebno pa je grajal, da se pošiljajo v pokoj še mladi, nadarjeni in za službo popolnoma sposobni častniki.

## Različne vesti.

**Odlikovanje.** Gosp. Srečko Magolič, vodja Hribarjeve tiskarne v Celji, odlikovan je bil na mednarodni grafični (tiskarski) razstavi prvo odliko. To odlikovanje je gotovo izredno častno že zaradi tega, ker so se te razstave udeležile najboljše tiskarske moči vseh delov sveta; zato sme biti ponosen naš narod, da ima v vseh strokah odličnih močij, ki ne dosežajo samo izdelkov velikih narodov, temveč jih celo nadkriljujejo. Čestitamo!

**Izlet „Tržaškega podpornega in bralnega društva“.** Odbor tega društva vabi članove in prijatelje društva k izletu, katerega priredi v nedeljo dne 30. t. m. popoldne preko Hrpelja na Klauca. Izletniki se zberó na kolodvoru pri Sv. Andreju ob 4. uri pop. in se odpeljejo z vlakom v Hrpelje.

**Potres v Št. Vidu pri Vipavi.** O potresu v Št. Vidu javiti mi je, da je včeraj (23. t. m.) hišo g. F. Vrtovca posebno stresalo, da so zjutraj sosedje kar hiteli gledat, misleči, da se že podira, kajti ropot in šum bil je tolik, da je moral tudi najpogumnejšega na noge spraviti in oplasiti. Sunki, ki so bili ta dan najjači, ponavljali so se ves dan. Ob mraku je pa naenkrat po vsej hiši zasmrdele po žveplu. Družina se je zelo preplašila, misleča, da je nastal spodaj v prodajalnici ogenj. Čudno se jej je pa vendar zdelo, da v slučaju ognja le po žveplu smrdi; kajti baš žvepla je v prodajalnici jako malo za kadenje vinske posode, dočim je obilo nevarnejših gorljivih stvari. Odprši prodajalnična vrata, udaril je skozi nje močan žvepleni dim. Ko se je nekoliko pozračilo in okadilo, opazili so, da prihaja dim izpod tal. Navstal je krič, in v par trenutkih bilo je gasilno gručstvo na lieu mesta zbrano, dočim je preplašena g. Vrtovčeva družina velela iznesti iz hiše nekoliko posteljne oprave ter šla uživati gostoljubnost g. Kavčiča v njegovo hišo v Podbrjah, ker se jej v lastni hiši ne zdi več varno vsled prehodnih sunkov in žveplene pojave. Vrli gasilci stražili so hišo vso noč. Ta strah deloval je na nekatere tako silno, da so iz strahu da bi se vas Št. Vid pogreznila v kako žvepleno brezidno, v sosednjih vaseh prenočišča iskali, dočim brunniše duše še vedno trde, da sa v tej hiši mučijo duše pokojnikov po dnevu in po noči — Stvar postaja vsak dan zanimveja, ozbiljniša in nevarniša; kako se konča?

**Iz Komna** nam pišejo, dne 23. junija: (Odgovor dopisniku „Domovine“.) Nekdo je pisal dopis „iz Komna“ v štajerski list „Domovina“. — Dopisnik pa ni v Komnu, ampak tam ob Savi. Med drugim piše sledeče: „V Komnu je narodna zavest zanemarjena. Narodnjaki imajo sicer „Bralno društvo“, ki pa ima malo članov. Italijanski uradniki in trgovci slabo vplivajo, ker vse preveč svojo italijanščino v družbo in urade širijo. To je za slovenski kraj, kakor je Komnen, gotovo neprimerno in tudi nepostavno. Tujca in tudi domačina mora jeziti ostudno piskanje vaškega pastirja, ko kliče zjutraj čredo na pašo. On rabi najslabšo in najostudnejšo piščalko, da slabše zadnji pastir v italijanskih Abrucih, kjer so te piščalke (Dudelsackpfeife) doma, imeti ne more“. — Tako dopisnik od Save. Zadjja „Soča“ je bila tako dobrohotna, da je ta dopis iz „Domovine“ ponatisnila; iz nje smo to vsebino posneli. —

Sedaj pa audiatur et altera pars. — Ni res, da je tukaj narodna zavest zanemarjena, kajti slovensko časopisje je pri nas

ogromno zastopano. Poleg Komna obstoje „Bralna društva“ tudi na Volčjemgradu, v Škrbini, v Svetem, v Gorjanskem itd. Najbornejši kmet že čita slovenske časopise in se zanima za novice po slovenski zemlji. — Italijanski uradniki (tukaj sta samo dva) in trgovci (samo eden) ne vplivajo v to, da se preveč italijanščina širi v družbo in urade, ker toliko pri sodišču, kakor pri davkarji se uraduje — za slovenske stranke — slovenski. A tam v mestecu — ob zeleni Savi, kjer stannje dopisnik, govorijo nemški uradniki še celo z slovenskimi strankami nemški. Ako omenjena uradnika med seboj italijanski govorita, ni čuda, saj tudi Slovenec z Slovincem najraje slovenski govori. Vsi trije so udje tukajšnjega slov. „Braln. društva“. Ital. trgovci je že čisto poslovenje. Italijan; on in družina njegova govorijo samo slovenski. — Da pa ital. uradnika na Slovenskem kraju služita, nista ona kriva, ampak merodajne oblasti, ki pošiljajo Italijane med Slovence; oba bi gotovo rada službovala v italijan-kem kraju, pa njija želja je pium desiderium. —

Da dopisnika jezi rog vaškega pastirja, je čudno, kajti še nikjer nisem slišal, da bi vaški pastir čredo na pašo klical z bobnom ali trobljo, kakor vojake, ampak z rogom. — Ako dopisniku to ne ugaja, naj blagovoljno blagovoli podariti tukajšnjemu vaškemu pastirju primeren „instrument“, a poslednji ga gotovo vsprejme radovoljno.

Toliko v pojasnilo dopisniku iz Komna, oziroma od zelene Save. — „Soča“ pa prosimo, da — ker je ponatisnila dopis iz Komna iz „Domovine“ — ponatisne v svoji prihodnji številki tudi ta dopis — Tako dokazuje svojo nepristranost. — Dixi! — Benevolus.

**Podrila se je streha.** Minolo nedeljo popoldne pogreznila se je strašnim ropotom streha na stari bajti št. 4 v ulici delle Lodole (Sv. Jakob). Ta podrtina je last gospé Antonije Nizzan in magistrat je bil že odredil, da se morajo s 24 avgustom vsi izseliti iz tega poslopja, katero kanijo podreti. Na vso srečo pri tem dogodku ni bil nihče poškodovan. Magistrat je poslal strokovnjake, ki so ukazali, da se baraka podpre, ker drugače bi se utegnila še razsuti. Stanovniki morali so se takoj izseliti. Tu imamo zopet jedno tržaško posebnost: bajte se podirajo, kadar — ni potresa.

**Tatovi v Kiehu.** Kakor sploh na vsakem kraju, kjer se sestane mnogo ljudi, tako tudi v Kiehu mednarodni tatovi niso opustili ugodne prilike, da olajšajo žepo ljubim svojim bližnjim. Dognano je, da je bila v Kiehu izvrstno organizovana tatinska zveza, v kateri je bilo več ženskih. Ta dolgoprsta zadruga je menda napravila izvrsten „gšeft“. Tako n. pr. je bilo ukradenih iz Hamburga v Kiel prišedšemu trgovcu 50.000 mark. To je že nekaj.

**Morilka svojega otroka.** Polic. oficijal g. Tiz je zaprl 21letno Antonijo Bončino iz Ravnice pri Gorici, službujočo v hiši št. 5 ulice del Fontanone. Gosp. Tiz imel je namreč to deklino na sumu, da je ona dotična brezsrčna mati, ki je zadušila svoje dete, katero so našli dne 28. maja t. l. na stopnicah hiše št. 2 na trgu Giuseppina. Omenjeni oficijal našel je baje pri hišni preiskavi stvari, ki so opravičile njegovo sumnjo. Dekle je deloma priznalo svoje hudodelstvo.

**Sodnjako.** Včeraj stal je pred tukajšnjim deželnim sodiščem 20letni Ivan Bin iz Trsta, bivši pisar pri notarju dr. Zeukovichu, obtožen goljufije in tatvine. Bin je tekom meseca februarja, marca in aprila t. l. s ponarejanimi računi oškodoval svojega gospodarja za 10 gld. 06 nč., izvabil pod raznimi pretvezami nekaterim strankam denar v znesku od 3 do 16 gld. 50 nč., in ukradel omenjenemu notarju iz njegove pisalne mize skupno 80 gld. Obtoženec je skesano priznal svoje pregreške. Sodišče ga je obsodilo na 3 mesece ječe, vpoštevši razne olajščujoče okolnosti. — 21letni kmet Karol Daneu z Opčin dobil je 4 mesece ječe, ker je dne 28. aprila t. l. v prepiru ranil svojega tovariša Karla Bremca.

**Policjako.** 31letni težak Jurij Moruca iz Cerkaice je prijavljen policiji, da je minoli večer v gostilni, ki je v hiši št. 9 ulice Belvečere, v prepiru lahko ranil Antona Štokla. — 22letnega težaka Josipa Mahneta iz Podgrada so zaprli, ker je raugrajal v gostilni v ulici Riborgo. Pri njem so našli revolver in nož. — 21letni težak Anton Pirman iz Trsta se je to noč nepozvan vtikal v opravila stražarjev, zato so ga le-ti spravili v luknjo.

## Najnovejše vesti.

**Dunaj** (Poslanska zbornica.) Proračunski provizorij se je vsprejel v drugem in tretjem branju. Proti so glasovali Mladostehi in poslanci Pernertorfer in Kronawetter.

**Dunaj 25.** V današnjo sejo kluba levicarjev je došel dr. Plener med obćim odobravanjem. Plener se je zahvalil na dokazih simpatije.

**Beligrad 24.** Zatrja se, da se skupščina snide dne 6. julija v Nišu.

**Desenzano 24.** Obletnica bitke pri San Martinu se je praznovala slovesno. Na grobišču se je služila sveta maša, koje so se udeležile civilne in vojaške oblasti. Navzoča je bila velika množica ljudi.

## Trgovinske brzojavke.

**Budimpešta.** Pšenica za jesen 7.03 7.04  
Pšenica za maj-juni 1896 7.05 do 7.06 Orza za jesen 5.77—5.79 Rž za jesen 5.87 5.88 Koruza za juni-juli 6.24—6.28, za juli-avgust 6.24—6.26  
Pšenica nova od 75 kil. f. 6.97—7.05 od 79 kil. f. 6.95 7.—, od 80 kil. f. 7.— 7.10 od 81 kil. f. 7.05—7.10, od 82 kil. f. 7.10—7.11.  
Jeleni 6.65—6.90; prosa 6.50—6.50 rž nova 6.25—6.35.

Trg v obće boljše, posebno za koruzo, katera se je popravila valed poboljšanja vprašavanja za 15—20 nč. Pšenice prodaja 1500 mt. st. 5 nč. boljše, rž tudi 5 nč. boljše. Vrems lepo.

**Fraga.** Normalizirani sladkor za juni f. 12.35—, nova letina 13.—, neznatno boljše.

**Fraga.** Centrifugal nov, postavljen v Trst in s carino vred odpošiljatev prosaj 1.28 60—28.75. Juli sept. f. 29.— 29.50 Ceneas 6 29.— — Četvrtini 30.— — V glavah (sodih) 30 25.— — Padajoče!

**Havre.** Kava Santos good average za juni 68.25 za oktober 61.25, mlačna.

**Hamburg.** Santos good average za juni 74.50 september 74.50 december 72.50 mirno.

## Dunajska borza 25. junija. 1895.

	danes	včeraj
Državni dolg v papirju . . . . .	101.15	101.15
„ „ v srebru . . . . .	101.25	101.20
Avstrijska renta v zlatu . . . . .	129.75	128.—
„ „ v krovah . . . . .	102.25	101.30
Kreditno akcije . . . . .	407.95	407.75
London 10 Let. . . . .	121.15	121.15
Napoleon . . . . .	9.61	9.61 1/2
20 mark . . . . .	11.85	11.84
100 italj. lir . . . . .	46.—	46.—

## Hiša

na lepem prostoru  
v Svetem, pri Komnu

je na prodaj. Poleg hiše so druga gospodarska poslopja in velik vrt. Vse skupaj je prav pripravno za gostilno in prodajalnice. Natančneje podatke je dobiti pri g. Antonu Šorliju, kavarna Commercio v Trstu.

**JAKOB STRUKELJ - TRST**  
via Caserma št. 16 uhod piazza della Caserma.  
(nasproti veliki vojašnici).  
prodaja po neverjetnih nizkih cenah vsakovrtna angliška  
**kolesa (bicykle)**  
Zustopstvo koles „Adler“ iz tovarne H. Kleyer Frankfurt in „Viktoria Cykle Works“ Wolverhampton Angliško.  
Kolesa Adler s svetovno znano in se rabijo v nemški vojski.  
Jamci se za vsako kolo 12 mesecev; kdor ne zna voziti, nauči se brezplačno. — Pošilja se na deželo in na vse kraje.

## V PLANINI na Notranjskem

je oddati za čas poletja več lepih, mobiliranih sob. — Natančneje se izve pri lastniku Ant. Kovšca, v Planini.

**Zdravljenje krvi**  
Čaj „Tisočerni cvet“ (Milleflori). Čisti kri ter je izvrstno sredstvo proti onim slučajem, če peče v želodcu, kakor proti slabemu prebavljanju in hemoroidam. J. den omet za ozdravljenje, stoji 50 nč. tor se dobiva v odlikovani lekarni PRAXMARER „Ai due Mori“ Trst, veliki trg.

Srečke za zidanje cerkve ob jubileju cesarjevem po 1 gld. predzadnji teden  
Glavni dobitek:  
**30.000 goldinarjev**  
vreden  
Srečke priporočajo: Marco Nigris, Enrico Schiffmann, Giuseppe Zoldan.